

applicationis sacramenti pro infantibus, quibus Deus antecedente voluntate vult applicationem. Vide De peccator. merit. et remiss. l. III. n. 22; ep. 98. n. 5. 6. Maxime e) illud animadvertisatur, Augustinum in omnibus huiusmodi locis, qui obiciuntur, non agere de voluntate antecedente conditionata; sed de voluntate in actu secundo productrice effectus, et de voluntate consequente.

CAPUT III.

DE VOLUNTATE SALVIFICA CONSEQUENTE ET DE PRAEDESTINATIONE.

ARTICULUS I.

*De reprobatione non antecedenti, sed consequenti voluntati
Dei attribuenda.*

THESS LIV.

*Nulla datur reprobatio positiva antecedens
praevisionem peccati.*

« Ex ipsa natura voluntatis Dei salvificae consequitur, 1º plane impiam esse haereticorum qui *supralapsarii* dici solent, atque inter hos ipsius Calvini doctrinam, qua statuunt, Deum antecedenter ad omnem mali meriti etiam ipsius peccati originalis praevisionem decreto absoluto homines qui pereunt, aeterno exitio destinasse, ad suam in eis institutam manifestandam; 2º pariter damnandam esse doctrinam decreti executione, ut a Calvinianis in sua synodo Dordracena et a Iansemianis declarata est. »

Ex iis quae in superiori capite demonstravimus de antecedente voluntate, qua Deus vult omnium hominum aeternam salutem, proxime et necessario consequitur, nullam esse in Deo voluntatem, qua antecedenter ad praevisionem peccati velit alicuius hominis aeternam damnationem. Propterea tractatio de hac voluntate Dei iusti et sancti, quae unice pertinens ad voluntatem consequentem reprobatio dicitur, immediate cum superioribus connectitur. Sed ratio

potissima in hoc capite praemittendi doctrinam de reprobatione, nobis est nexus intimus veri ac genuini conceptus reprobationis cum declaratione modi, quo se habet consequens Dei voluntas salvifica particularis et *praedestinatio* ad vitam aeternam; quae quidem declaratio *praedestinationis* scopus est et argumentum totius huius capituli. In hoc itaque primo articulo indicabimus et excludemus notiones falsas de reprobatione, quibus vel doctrina ipsa de *praedestinatione* pervertitur omnino vel certe eius declaratio minus sincera exhibetur; exclusis autem notionibus falsis per se consequetur verus de reprobatione conceptus, quo tota fere declaratio *praedestinationis* sustentatur ac regitur.

I. Sincere primum exponemus tam *supralapsariorum* quam *infralapsariorum* sententias, deinceps ex principiis iam praestructis earundem sententiarum impietatem demonstratur.

1º Calvini haeresis de *praedestinatione* et *reprobatione*, ut eam tum alibi tum maxime in Institution. l. III. cc. 21-24. explicuit, ad haec capita reddit. a) Homines alii creantur ad vitam aeternam; alii ad damnationem aeternam: « itaque, inquit, prout in alterutrum finem quisque conditus est, ita vel ad vitam vel ad mortem *praedestinatum* dicimus » l. c. c. 21. n. 5. Haec igitur Dei *praedestinatio* et *ordinatio* ad mortem aeternam non secus ac ad vitam continetur in ipso consilio divino creandi hominem. Unde b) *ordinatio* ad mortem non est *consequens* ad peccatum, sed imo ipsum peccatum Adae et humani generis in illo ruina est effectus consequens et permanans ex ipsa illa *antecedente divina praedestinatione* multorum *ad mortem aeternam*. Frigidum commentum appellat Calvinus, quod Deus primum hominem non ipso consilio, quo eum creare voluit, ordinaverit ad peccandum, et non eodem consilio antecedente ruinam generis humani ac omnium pereuntium mortem aeternam *praedestinaverit*. « Tam frigidum commentum si recipiatur, inquit, ubi erit illa Dei omnipotentia, quae secundum arcanum consilium, quod aliunde non pendet, omnia moderatur?... Decretum horribile, fateor; inficiari tamen nemo

poterit, quin praesciverit Deus, quem exitum esset habiturus homo, antequam ipsum conderet, et ideo praesciverit, quia decreto suo sic ordinari..... Nec absurdum videri debet, quod dico, *Deum non modo primi hominis casum et in eo posterorum ruinam praevidisse, sed arbitrio quoque suo dispensasse* » c. 23. n. 7. Porro c) exsecutio huius decreti ita habet, ut Deus sua voluntate, quae est rerum necessitas, antecedenter electis donet vocationem ad fidem et in ea iustificationem (externam declarationem iustitiae); antecedenter reprobatis gratias omnes negat, eosque ad impietatem obduret. Fides autem ceteraque dona in electis non habent rationem meriti, sed sunt symbola ac testimonia antecedentis electionis; pariter in reprobis infidelitas ac peccata sunt notae antecedentis reprobationis. « In electis vocationem et iustificationem statuimus electionis manifestandae testimonium ac symbolum... ita reprobos vel a notitia sui nominis vel a Spiritu Sancti manifestatione excludendo, quale maneat eos iudicium, istis veluti notis aperit » c. 21. n. 7. « Quos ergo in vitae contumeliam et mortis exitium creavit, ut irae suae organa forent et severitatis exempla, eos ut in finem suum perveniant, nunc audiendi verbi sui facultate privat, nunc eius praedicatione magis excaecat et obstupefacit » c. 24. n. 12. « Nec per se quidem probabile est, sola Dei permissione, nulla ordinatione hominem sibi arcessisse interitum.... Non dubitabo ergo cum Augustino (de Gen. ad litt. VI. 15.) simpliciter fateri, voluntatem Dei esse rerum necessitatem » (1) c. 23. n. 8.

(1) Augustinus ibi agit de formatione primi hominis ex limo terrae; non de voluntate libera hominum. Si in limo terrae primitus creatus erat tantum possilitas, inquit, non autem necessitas, ut ex terra hoc modo, quo factum est, formaretur homo; profecto necessitas, ut hoc potius quam alio modo formaretur, consequens erat ad « placitum creatoris, cuius voluntas rerum necessitas est.» Nimirum si velit Deus uno modo aliquid creare, illud non potest non eo modo fieri; licet per se posset fieri multis aliis modis. Iuxta Calvinum ergo non iuxta Augustinum, ut homo peccet et per peccatum in aeternum pereat, non magis pendet a voluntate hominis, quam pendebat a voluntate Adae, ut formaretur ex limo terrae; peccata et interitus hominum sunt ex voluntate Dei aequae ac formatio primi hominis.

Nihilominus Calvinus non raro aliis in locis, ubi agit de causa peccatorum et interitus hominum considerat causam horum proximam, quae iuxta ipsum est pravitas naturae et necessitas peccandi inducta per peccatum originale. Haec doctrina multis Calvinianis, quos puduit impietatis sui magistri, fundamentum praebuit negandi Calvinum fuisse in haeresi *antelapsariorum*, ac nonnullis etiam catholice ut Honorato Tournely (De reprob. art. 2.) probabile reddidit, eum «subinde transiisse ad partes *postlapsariorum*.» At Calvinus ipse contra hanc suae haereseos emollitionem protestatur verbis disertissimis. « Quod sibi patefacto Dei verbo non obtemperant reprobi, probe id in pravitatem cordis eorum reiicitur, modo simul adiiciatur, ideo in hanc pravitatem addictos, quia iusto sed inscrutabili iudicio suscitati sunt ad gloriam eius sua damnatione illustrandam » c. 24. n. 14; cf. c. 23. n. 9. Itaque causa proxima peccatorum in reprobis assignatur a Calvino natura corrupta et infecta per peccatum Adae; at causa suprema praedestinans et peccatum Adae et pravitatem posteriorum est ipse Deus. Tali vero sententia quid magis impium, Scripturae et toti revelationi, imo ipsi lumini rationis, quo divina attributa sanctitatis, bonitatis et iustitiae intelligimus, magis repugnans excogitari potuit? Vide Petav. l. X. c. 6. seqq.

2º *Infralapsariorum* dogmata ut in synodo Dordracena a Gomaristis seu *Contraremonstrantibus* adversus Arminianos seu *Remonstrantes* annis 1618. 1619. sunt declarata, ad aliquot capita revocabimus ita, ut simul adnotemus, quatenus Iansenius in suo *Augustino P. III. de Grat. Christi l. IX. et X. iis consentiat.*

a) Decretum electionis et reprobationis refertur ad homines, qui per peccatum Adae omnes sunt obnoxii damnationi. Ita docent Dordraceni cap. I. art. 1-6. De decreto autem antecedente ipsam praevisionem peccati originalis nihil dicunt; neque enim damnare suae sectae auctorem, nec probare ausi sunt.

Iansenius de praedestinatione et reprobatione angelorum et hominum in statu innocentiae videtur doctrinam retinere orthodoxam, si demas eius errores circa statum

naturae integrae, cui gratia fuerit naturalis, et consequentem inde modum loquendi de praedestinatione fere Pelagianum.

b) Ulterius iidem Calviniani haec docent. Ex massa illa damnata Deus non solum *gratuito decrevit* aliquos salvare; sed etiam decrevit eos *salvare gratuito*, nulla habita ratione fidei, obedientiae, sanctitatis tamquam causae vel conditionis *sine qua non* (c. I. art. 8-10; Doctr. damn. art. 5.). Omnes reliquos homines Deus ex mera iusta sua voluntate decrevit in lapsu Adae et statu damnationis relinquere, « eosque in communicatione gratiae necessariae ad fidem et conversionem praeterire » c. I; Doctr. damn. art. 8.

Iansenius in eo solum discrepat, quod meritum bonorum operum non negat, nec etiam negat, reprobis fidem et sanctificationem temporariam concedi. Attamen non solum praedestinatio ad gratiam (ut omnes docent catholici), et praedestinatio ad gloriam (quod aliqui ex catholicis tenent), iuxta Iansenium facta est a Deo *antecedente voluntate* et nulla habita ratione meritorum; sed etiam reprobatio omnium, qui pereunt, et quidem reprobatio positiva, quatenus est exclusio a vita aeterna et condemnatio ad poenam damni, facta est *decreto antecedente*. Nempe Deus praevisa ruina humanae naturae in Adamo eos omnes decrevit relinquere in massa damnata, ex qua neque per remissionem culpae originalis et per temporariam iustificationem eruuntur. « Positiva reprobatio, inquit Iansenius, intelligenda est ita, ut hoc ipso ceteros praeteritos (in praedestinatione) positive voluerit excludere ab aeterna vita... quod sane non est aliud quam velle damnare, quatenus exclusio a vita aeterna et regno Dei gravissima creature rationalis est damnatio... Peccatum originale est causa reprobationis positiae, qua tamquam indignus repellitur ab aeternae vitae beneficio, sive iste parvulus vel adultus fuerit, sive ad tempus iustificandus, sive in iniquitatibus tota vita mansurus. Nam ut aliquis ex perditionis massa liberetur, ita videlicet ut non pereat, nec a regno Dei realiter adipiscendo divinae reprobationis decreto exclusus esse censeatur, ad

tempus iustitiam accepisse non est satis..: Quamvis verum sit, in multis culpam originalem baptimate deleri... simul tamen stabile verissimumque manet, propter illam culpam cui obnoxius homo iacuit, noluisse Deum ipsi totale beneficium liberationis decernere et a perditione ita, ut eam re ipsa evadat, liberare» Ians. de Grat. Christi l. X. cc. 2. 3; cf. l. IX. c. 9. Vide I. B. Faure ad Enchir. Augustini c. 55.

c) De executione, ex qua quid de praedestinatione et reprobatione sentiant, adhuc manifestius appetat, docent Dordraceni sequentia. Ad salvandos *solos praedestinatos* misit Deus Filium suum; pro his solis Christus mortuus est; his solis et omnibus dat Deus gratiam ut credant, cui nemo potest resistere; his ergo solis et omnibus dat fidem iustificantem, quae semel accepta non potest amitti; quamvis enim etiam fideles peccent, non tamen possunt excidere ex adoptione et gratia Dei (cap. I; Doctr. damn. art. 2. 6; cap. II. art. 8; cap. IV. art. 12. 14; cap. V. art. 4-7.). Ex adverso reprobri sicut in aeterno decreto sunt exclusi ab omnibus donis supernaturalibus, ita in executione nullam accipiunt gratiam sufficientem, ut credere possint et converti; relict iunt corruptae naturae et legi, maledictioni traditi, quin ullam gratiam salutarem consequantur (cap. I; Doctr. damn. art. 8; c. III. art. 5; c. V. art. 10).

Iansenius consentit, erga reprobos nullam esse Dei voluntatem, ut salvi fiant; sed Deum velle omnes et *solos praedestinatos* salvari, ac pro salute praedestinatorum dumtaxat Christum esse mortuum; secundum haec nullam in praesenti statu naturae lapsae dari gratiam sufficientem; reprobos si ad tempus iustificantur, non posse perseverare, quia eis negatur adiutorium efficax, quo perseveratur; adiutorium autem *sine quo non potest*, et *quo potest iustus perseverare*, in praesenti statu nullum datur; porro destitutos gratia efficaci necessario peccare, quia in natura lapsa non datur gratia sufficiens; hanc vero ipsam necessitatem peccandi esse unam ex conditionibus et characteribus massae damnatae, quae facta est per peccatum originale.

Placuit referre distinctius doctrinam Dordracenorum, tum quia ea habita est a Calvinianis veluti genuina sui

dogmatis declaratio, tum quia de illa quidam theologi catholici non recte iudicarunt. Inter hos Petrus Gazzaniga T. II. dissert. VI. n. 242. scribit: « Synodus (Dordracena) in duas partes scissa est scilicet Arminianorum et Gomaristarum.... Qui cum Francisco Gomaro in synodo plenam de Arminianis victoriam reportarunt, ad sanam Thomistarum de praedestinatione et reprobatione doctrinam descendebant, paucis rigido Calvinismo adhaerentibus. » Vide de hac Gazzanigae sententia iudicium acerbum sed verum Georgii Albertini O. P. (de Deo acroasi XVII. n. 4. 5; de Gratia acroasi XV. n. 15; ad Bañezianos et Lemosienses theologos orat. 2. n. 39; epist. 1. ad Dominic. Pellegrini c. 3).

II. Voluntatem Dei *salvificam antecedenter* non solum relate ad naturam humanam stantem et integrum, sed etiam in ordine hoc naturae lapsae et reprobatae omnino *universalem* superius demonstravimus; in hac autem ipsa fundamentali doctrina includitur, et ex ea consequitur, voluntatem iustitiae, qua continetur decretum reprobationis et damnationis, nullam nisi *consequenter* esse posse.

1° Suppositis ergo his principiis doctrina tam *supralapsariorum* quam *infralapsariorum* iam evidenter refutata esse intelligitur. In utraque enim sententia a) manifesto negantur, quaecumque de voluntate Dei ut omnes homines salvi fiant, et de morte Christi pro omnibus hominibus in Scripturis et Patribus diserte docentur. b) In utraque deinde sententia antecedenter ad praevisionem actionum humanarum damnatio omnium reproborum ita concluditur, ut vi illius *antecedentis reprobationis* simul negetur vel omne donum supernaturale atque etiam nominativum effectus sacramentorum (penes Calvinianos), vel saltem negetur omnis gratia ordinata ad salvationem et conferens possibilitatem salutis (penes Iansenianos). c) Consequenter in utraque sententia plane subvertitur libertas arbitrii sive ad bonum sive ad malum, ac proinde ordo moralis universus; pariterque (maxime a Calvinianis) subvertitur doctrinae christianaee caput certissimum, quo profitemur vera esse supernaturalium virtutum merita, quibus reddatur vita aeterna tamquam merces ac corona, et veras actualium peccatorum culpas, quae non

puniuntur, quia in voluntate primi hominis fuerint libera, sed quatenus libera sunt in voluntate cuiusque peccantium. d) In utraque sententia ea docentur, quae collatis praesertim praecceptis, promissis, comminationibus, contestationibus divinis manifesto pugnant cum bonitate, iustitia, veracitate, sapientia et sanctitate Dei. Haec impietas in doctrina *superlapsariorum* omnino manifesta est; nam « quemquam immeritum et nulli obnoxium peccato si Deus damnare creditur, alienus ab iniuitate non creditur » s. Aug. ep. 186. n. 20; « nec iustitia iusta dicetur, si puniendum reum non invenisse sed fecisse dicatur; maior vero erit iniustitia, si lapso Deus retribuit poenam, quem stantem praedestinasse dicitur ad ruinam » s. Fulg. ad Monim. l. I. c. 22.

At sententia *infralapsariorum* alicui non penitus insipienti posset videri parum distare ab opinione quorundam theologorum catholicorum, qui praedestinationem et reprobationem negativam, ut aiunt, sive etiam positivam exclusionem a vita aeterna adscribunt voluntati Dei antecedenti praevisionem meritorum, hancque eandem putant sententiam fuisse Augustini. Nihilominus discrimen huius opinionis a doctrina Calvinianorum et Iansenianorum magnum est; non tam in eo, quod catholici antecedentem illam reprobationem dicunt *negativam*, haeretici vero *positivam* (id enim non in omnium illorum catholicorum explicacionibus satis clarum est); sed discrimen exstat longe evidenter, quod haeretici reprobationem antecedentem ita defendunt, ut α) excludant diserte voluntatem Dei *salvificam* et mortem Christi pro salute reproborum; ut β) diserte excludant pro reprobis vel omnem gratiam vel certe gratiam sufficientem et possibilitatem ad consecutionem salutis; ut γ) negent omnem gratiam mere sufficientem, et porro inducant necessitatem tam in actibus bonis sub gratia efficaci quam in malis sub dominatu concupiscentiae, diserteque affirment Deum sub interminatione irae suaee et poenae aeternae reprobis praecipere impossibilia, atque in his hominem necessario sed tamen damnabiliter peccare. Atqui haec omnia catholici illi, de quibus postea dicturi sumus, damnant et ex suis principiis consequi negant. Catholici ita-